

“Böyük alimin 65 illiyinə”

Akademik Teymur Kərimlinin təbircə desək, “yubileylər, ömür-gün qutlamaları” “vətən və millət xadimlərinin qədirşünaslığı, (əmə-yini qiymətləndirmək) üçün bir bəhanədir”. Odur ki, “... önəmli bir mənə daşımayan rəqəmlərin yuvarlaqlaşmasını gözləmədən insanların hər bir xidmətini, hər bir vətənsümul uğurunu qeyd etmək, xalqa tanıtdırmaq, qiymətləndirmək, bununla da “rütbəyi-əqli əsərindən görünən” şəxsin sonrakı fəaliyyətinə stimül yaratmaq, insanı ruhlandırmaq gərəkdir”.

Görünür özünü “rütbəyi-əqli əsərin-dən görünən” şəxs hesab edən, “vətən və millət xadimi” Teymur Kərimlinin “vətənsümul uğurunu” xalqa tanıtdırmaq üçün yaşının rəqəmlərinin yuvarlaqlaşmasını gözləmədən - 65 illiyində tabeliyində olan elmi işçilərə məqalə yazdırmaqla “gələcək fəaliyyətinə stimül yaratmaq” istəmişdi.

AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru, akademik Möhsün Nağısoy (“525-ci qəzet”, 2 oktyabr 2018-ci il), Əlyazmalar İnstitutunun elmi işçisi, filologiya elmləri doktoru Paşa Əlioğlu (“Xalq qəzeti”, 2 oktyabr 2018-ci il) mətbuatda çıxış etmişlər. Paşa Əlioğlu T.Kərimlinin həyatı və elmi yaradıcılığını əks etdirən məqaləsində onu “klassik poetik mətnlərin mahir araşdırıcısı” kimi təqdim edir. Nizamişünaslıq sahəsində xidmətlərini dolğun nəzərə çatdırır. “T.Kərimli Füzuli irsinin bir sıra araşdırılmamış problemini də nəzərdən keçirmişdir”. “Xalq qəzeti”nin 2 oktyabr 2018-ci il tarixli nömrəsində dərc olunan bu dəyərli məqalədən on gün keçməmiş “Xalq qəzeti”nin baş redaktoru Həsən Həsənli görünür unutanlığı və ya nədənsə, T.Kərimlinin 65 illiyinə ikinci bir müəllifin — AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun direktoru, müxbir üzv, professor, AMEA Humanitar elmlər bölməsinin akademik katibinin müavini Ərtegin Salamzadənin “Zirvələr fəth etmiş alim” məqaləsini çap etmişdir. (Bax: “Xalq qəzeti”nin 13 oktyabr 2018-ci il).

Akademik Möhsün Nağısoy qədim əlyazmaların tədqiqi üzrə tanınmış mü-təxəssisdur. O, öz məqaləsində AMEA Humanitar elmlər bölməsinin akademik katibi və Əlyazmalar İnstitutunun direk-

toru Teymur Kərimlini “Ədəbiyyatşünaslıq elmimizin görkəmli siması” kimi təqdim edir. Doğrudanmı bu elm qədirşünası xalqın sərvətinin nigarənçiliğini çəkmir? Son dörd ildə Əlyazmalar İnstitutunun direktoru kimi onun gördüyü iş-dən bir kəlmə də danışmır. Nə üçün? Məgər Möhsün Nağısoy bilmirmi ki, yüz illərlə hücrələrdə, künc-bucaqda toz basmış, iprənmiş qədim əlyazmalarının tapılıb göz bəbəyi kimi qorunmasının, araşdırılmasının qədrini bilməyən, onun üzərində “qara fəhlə”, kimi fədakarlıqla işləmək səriştəsi olmayan adamın (təkcə, inzibatçılıqla, multidissiplinar şöbəsi icad etməklə) millətin mənəvi xəzinəsinin pasibanı olması qəbahətdir? Şair Qabil haqlı demiş, gərəkdir yərimiz səhv düşməsin, yoxsa, fəlakət olar.

T.Kərimlinin müavini Ə.Salamzadə “Zirvələr fəth etmiş alim” məqaləsində onun “görünən” və görünməyən zirvələrindən fərəhlə danışır:

“... Teymur Kərimlinin irəli sürdüyü Nizami və tarix qarşılığını təkcə bu iki əsər ilə məhdudlaşdırmır. Alimin həmin mövzudakı elmi tədqiqatlarında iki əsas fenomen mövcuddur ki, bunlardan biri şəxsiyyət (Nizami), digəri isə zaman (tarix) kateqoriyalarını ifadə edir. Hər iki kateqoriya fəlsəfi məzmunla malikdir və ümumdünya proseslərinin gedişinə ciddi təsir göstərir”(?). Bu ümumbəşəri “zirvədən” Nizami irsini tarixi kontekstdə tədqiq edən T.Kərimliyə heyran olan Ə.Salamzadə yazır: “Teymur müəllimi tarixçi mövqeyinə malik ədəbiyyatşünas alim adlandırmaq mümkündür”. Tarixili-yə köklənən dəst-xəttin onun elmi problematikasında zaman-zaman görünmə-sini tarix elminə “böyük sevgidən” irəli gəldiyini güman edən Ə.Salamzadə T.Kərimlinin görünməyən zirvəsini tə-səvvür edir. O yazır: “Teymur müəllim ədəbiyyatşünas olmasaydı, yəqin ki, tarix elminə üz tutardı. Azərbaycan tarixi-nin öyrənilməmiş sirli qatlarını açardı”.

Ə.Salamzadə T.Kərimlinin elmi ma-raq dünyasını da zirvə kimi təqdim edir: “klassiklər haqqında elmi araşdırmaları “Görünməyən Füzuli” (2003), “Şər-qin qapısından dünyaya” (2009), “Akade-mik Mirzə İbrahimov” kimi kitabları Azərbaycan elminə dəyərli töhfədir”.

Cənab Ə.Salamzadə T.Kərimlinin üç hamisi olan alimlər haqqında yazdığı

“dəyərli töhfələri” “Akademik Akif Əlizadə: İstedadlı enerjinin harmoniyası”, Bə-kir Nəbiyev haqqında “Gözəllərin axıra qalmış”, “Akademik Əhməd Mahmudov” kitablarını nədənsə unudur.

Ancaq müəyyən məqsədlə — həyatı zirvəyə qalxmaq üçün T.Kərimlinin yaz-dığı bu kiçik həcmli kitablarını “qiymətli elmi araşdırma” adlandırmaq düzgün deyildir. Bunlar müəllifin imkanı daxilində qələmə alınmış maraqlı ədəbi portretlərdir. Hətta onların arasında iri-həcmli (təxminən 8 müəllif vərəqi həc-mində) “Akademik Mirzə İbrahimov” monoqrafiyası “dəyərli elmi töhfə” deyil, bu qüsurlu, plagiat xarakterli kitabdır.

T.Kərimlinin “Görünməyən Füzuli” (2003) adlı yüz səhifəlik “tədqiqatın”ın yazılma səbəbinin və Füzuli əsərlərini tərtib edən (dünyasını dəyişmiş) ədəbi-yatşünas alimin “nöqsanları” barədə subyektiv mülahizələrin şərhinə ehtiyac duyulur.

Ə.Salamzadənin “kəşf” etdiyi bir zir-vəni də xatırlatmağa dəyər. O, bilməlidir ki, hər oxuyan Molla Pənah olmayan ki-mi, hər şeir yazan da şair deyil. Şairlik anadangəlmə Allah vergisidir. Necə rə-va bilib yazırsan ki, “Teymur Kərimli həm də söz ustasıdır, istedadlı şairdir”.

“... Onun poetikasına bələd olanlar görkəmli alimin şairlik istedadının alimlik istedadından geri qalmadığını təsdiq edə bilərlər” (?).

Ə.Salamzadə, “zirvələr fəth etmiş ali-min” şeirindən bir neçə misra ayırıb ya-zır:

“... Hər bir misranın özünəməxsus poetik-fəlsəfi dünyagörüşünü (?) əks et-dirmək istədim”.

“Hicran ölkəsinə səfir olaram. (poetik təşbeh).

Sənsiz mən rəqəmsiz sıfır olaram. (fi-zika və lirika qarşılığı).

Dərdindən dağılıb efir olaram. (dün-yanın metafizik derki).

Sən mənə bir daha görməyəcəksən! (Nakam məhəbbət”).

“Zirvələr fəth etmiş alim” məqaləsini oxuyanda istər-istəməz fikirləşirsən: “Xalq qəzeti”nin baş redaktoru bu mə-qalənin məzmunundan xəbərsiz olub. Əks halda müəllif akademik katibin “və-tənsümul uğurunu” oxuculara çatdır-a bilməzdi.

Teymur ƏHMƏDOV.